

Prima instanță: Judecătoria Râșcani m. Chișinău Dosarul nr. 2ra-2432/14
Judecător: V. Micu
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: I. Cotruță , E. Clim, E. Fistican

D E C I Z I E

01 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul	Iulia Sîrcu
Judecători	Valentina Clevadi, Tamara Chișca-Doneva, Iuliana Oprea, Ion Druță

examinând recursul declarat de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Balan Petru către ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” privind repararea prejudiciului material cauzat prin vătămarea sănătății în urma accidentului de muncă,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014, prin care a fost modificată hotărârea Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 28 iunie 2013,

c o n s t a t ă :

La 07 aprilie 2011, Petru Balan a depus cerere de chemare în judecată către ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” privind repararea prejudiciului material cauzat prin vătămarea sănătății în urma accidentului de muncă.

A solicitat încasarea de la pârât în beneficiul său a sumei de 34 090 lei cu titlu de datorii la compensarea prejudiciului material cauzat prin accidentul de muncă din 22 noiembrie 1980. Pe parcursul judecării pricinii reclamantul și-a modificat pretențiile solicitând încasarea de la pârât în beneficiul său a sumei de 156 591 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat sănătății în urma accidentului de muncă, calculat pentru perioada 01.04.2011 până la 01.04.2015. A mai solicitat pronunțarea unei hotărâri privind încasarea anuală pe viață a daunei materiale cauzate sănătății în urma accidentului de muncă din 22 noiembrie 1980.

În motivarea pretențiilor a indicat că potrivit certificatului nr. 081398 din 15.06.1994, gradul de pierdere a capacității de muncă în cazul său, a fost stabilit în mărime de 70 % din capacitatea de muncă.

A mai indicat că potrivit calculului nr. B-1431 din 23.04.2004, suma inițială de compensare a pagubei materiale lunare, constituia 64,41 ruble. A susținut că în dependență de valoarea salariului mediu lunar pe țară pentru anul 2010 și a coeficientul de recalculare a acestuia (la 01.04.2011 - 21,4873%) din anul 1980, valoarea prejudiciului material pentru perioada 01.04.2011 până la 31.03.2012 - 12 luni, constituie 16 608 lei (64,41 ruble x 21,4873 x 12 luni). A declarat că potrivit certificatului nr. 081398 din 15.06.1994, i-a fost stabilit tratament ambulatoriu pe viață. Costul medicamentelor pentru anul 2010 și anul 2011, potrivit bonurilor de plată a medicamentelor și a serviciilor de tratament la clinica „Sancos” cheltuielile suportate în acest sens sunt de 2830 lei.

A declarat că potrivit certificatului nr. 081398 din 15.06.1994, i-a fost stabilit pe viață tratament sanatorial. Potrivit certificatului eliberat de Centrul Consultativ Diagnostic al Asociației Medicale Teritoriale Rîșcani mun. Chișinău și recomandării specialistului superior al catedrei neurologie a USMF „Nicolae Testemițanu”, precum și facturii nr. 09 din 18.03.2010 emisă de Agenția de Turism din Chișinău, costul tratamentului balneo-sanatorial la „Eforia-Nord” (România), pentru anul 2012, pentru 24 de zile, cu includerea transportului tur-retur constituie 10670 lei.

A menționat că prin hotărârea judecătoreiei Rîșcani din 24.05.2005, au fost încasate de la pârât cheltuielile anuale pentru îngrijirea parțială în mărime de 1058,40 lei, pe viață, până la modificarea cuantumului salariului infirmierei. A mai indicat că la 01.01.2009, salariul infirmierei constituia 700 lei. A apreciat că potrivit instrucțiunii din 13.02.1985, cheltuielile pentru îngrijirea parțială a invalizilor de muncă de gr. II, constituie 60% din salariul infirmierei, iar în total pentru perioada de la 01.04.2011 până la 31.03.2012 suma constituie 5040 lei. A mai apreciat că de la pârât în beneficiul său urmează a fi încasată diferența dintre suma totală 5040 lei și suma adjudecată 1058 lei ceea ce constituie 3982 lei.

A mai indicat că prin Decizia Consiliului Republican de Expertiză Medicală a loialității din 15 iunie 1994 i-a fost stabilit gradul doi de invaliditate pentru cauza de accident de muncă fără termen (pe viață), cu pierderea capacității de muncă în mărime de 70 %, inapt pentru muncă.

A explicat că prejudiciul solicitat se compune din compensarea pierderii parțiale a capacității de muncă, a costului anual a tratamentului ambulatoriu și a medicamentelor, a costului tratamentului balneo-sanatorial precum și a cheltuielilor anuale pentru plata-întreținătorului.

Pretenția sa referitoare la încasarea anticipată (pentru perioada 01.04.2011 până la 11.04.2015) a cuantumului prejudiciului evaluat la suma de 156 591 lei, a motivat-o prin faptul că din 1980, permanent a fost și este implicat în nenumărate acțiuni de judecată care necesită multiple cheltuieli.

Prin hotărârea Judecătoreiei Rîșcani mun. Chișinău din 06 iunie 2011 a fost admisă acțiunea (f.d. 37-38 vol. I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2011 a fost admis apelul declarat de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău”, casată integral hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 iunie 2011, cauza fiind restituită spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecatori (f.d. 76-80 vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 27 februarie 2012 a fost restituită cererea de chemare în judecată depusă de Balan Petru (f.d. 134 vol. I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 iunie 2012 a fost admis recursul declarat de Balan Petru, casată încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 27 februarie 2012, pricina fiind remisă la Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău spre examinare în fond (f.d. 233-236 vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 27 iulie 2012 a fost respins demersul ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” de scoatere a cererii de pe rol (f.d. 55 vol. II).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2012 a fost restituit recursul ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” declarat împotriva încheierii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 27 iulie 2012 (f.d. 76-77 vol. II).

După rejudecarea cauzei, prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani din 28 iunie 2013, acțiunea a fost admisă integral, s-a încasat de la Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău în beneficiul lui Balan Petru prejudiciul material cauzat prin vătămarea sănătății în urma accidentului de muncă, pentru perioada din 01.04.2011 până la 01.04.2015, în mărime de 156 591,00 lei. S-a încasat de la Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 4697,73 lei (f.d. 188-195 vol. II).

La 04 iulie 2013, ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii contestate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014 (f.d. 17-28 vol. III):

- s-a admis cererea ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” privind scutirea de plata taxei de stat;

- s-a scutit ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” de plata taxei de stat pentru examinarea cererii de apel.

- s-a respins cererea de apel declarată de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” împotriva încheierii din 27 iulie 2012 emisă de judecătoria Rîșcani mun. Chișinău în pricina civilă nr. 2-12276/12;

- s-a menținut încheierea emisă la 27 iulie 2012 de Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău în pricina civilă nr. 2-12276/12, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Balan Petru către ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” privind repararea prejudiciului material cauzat prin vătămarea sănătății în urma accidentului de muncă,

-s-a admis cererea de apel declarată de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” împotriva hotărârii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău emisă la 28 iunie 2013 în pricina civilă nr. 2-12276/12,

-s-a modificat hotărârea emisă de Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău la 28 iunie 2013 în pricina vilă nr. 2-12276/12 în sensul micșorării sumelor încasate de la ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” în beneficiul lui Balan Petru de la 156 591 lei până la 92 380,49 lei (nouăzeci și două mii trei sute optzeci, 49 lei) și a sumei taxei de stat încasate la buget de la 4697,73 lei până la 2771 lei (două mii șapte sute șaptezeci și unu lei).

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 22 aprilie 2014, ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău”, a declarat recurs, completându-l prin recursul din 31 iulie 2014, solicitînd casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014 și a hotărârii Judecătoriei Rîșcani din 28 iunie 2013, cu remiterea dosarului la reexaminarea în instanța de fond.

În motivarea recursului, a indicat că instanțele au examinat pricina cu încălcarea prevederilor art. 130 alin.(1) și (4) CPC al RM, aplicînd eronat normele de drept, cu reiterarea tuturor temeiurilor de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării pricinii în instanțele inferioare.

La 02 iulie 2014, 22 august 2014 și 25 septembrie 2014, Balan Petru a depus referință la cererea de recurs și recursul suplimentar, solicitînd respingerea recursului cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, *„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale”*

Avînd în vedere că copia deciziei instanței de apel din 19 februarie 2014 a fost expediată în adresa părților la data de 26 februarie 2014 (f.d. 28 vol. III), cât și faptul că la materialele dosarului nu sunt anexate careva probe privind recepționarea acesteia, recursul se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) CPC, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 septembrie 2014, recursul a fost declarat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC prezentul recurs se examinează fără prezența părților.

Examinînd motivele invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei și referințele prezentate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat, care urmează a fi respins din următoarele considerente:

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, *instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.*

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, *judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.*

Conform art. 117 alin. (1) și (2) CPC al RM *„Probe în pricini civile sînt*

elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii. În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.”

Conform art. 130 alin. (1), (2) și (3) CPC al RM „*Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.”*

Decizia instanței de apel, prin care a fost modificată hotărârea emisă de Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău la 28 iunie 2013 în partea sumelor încasate de la ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” în beneficiul lui Balan Petru cu micșorarea acestora de la 156 591 lei până la 92 380,49 lei, a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural fiind dată o apreciere corectă și completă tuturor probelor și circumstanțelor cauzei, motiv pentru care de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit este considerată legală și întemeiată din considerentele ce urmează:

Conform art. 196 alin. (1) Codul Muncii al RM „*(1) În caz de vătămare a sănătății sau deces al salariatului ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, salariatului i se compensează salariul (venitul) nerealizat, precum și cheltuielile suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială și profesională în legătură cu vătămarea sănătății, sau familiei defunctului i se compensează cheltuielile legate de deces.”*

Conform art. 331 alin. (1) Codul Muncii al RM „*(1) Angajatorul care, în urma îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor sale prevăzute de contractul individual de muncă, a cauzat un prejudiciu material salariatului repară acest prejudiciu integral. Mărimea prejudiciului material se calculează conform prețurilor de piață existente în localitatea respectivă la data reparării prejudiciului, conform datelor statistice.”*

Conform art. 332 alin. (1) și (2) Codul Muncii al RM „*(1) Cererea scrisă a salariatului privind repararea prejudiciului material și celui moral se prezintă angajatorului. Angajatorul este obligat să înregistreze cererea respectivă, s-o examineze și să emită ordinul (dispoziția, decizia, hotărîrea) corespunzător în termen de 10 zile calendaristice din ziua înregistrării acesteia, aducându-l la cunoștință salariatului sub semnătură. (2) Dacă*

salariatul nu este de acord cu ordinul (dispoziția, decizia, hotărîrea) angajatorului sau dacă ordinul (dispoziția, decizia, hotărîrea) nu a fost emis în termenul prevăzut la alin.(1), salariatul este în drept să se adreseze cu o cerere în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului individual de muncă apărut (titlul XII). ”

În acest context legal, Colegiul reține că instanța de apel justificat a constatat, conform materialelor dosarului și celor invocate de părți, că pretențiile formulate de reclamant se referă la compensarea salariului (venitului) nerealizat, precum și a cheltuielilor suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială și profesională în legătură cu vătămarea sănătății cauzată prin accident de muncă.

Astfel, cu referire la argumentele recurentului că demersul acestuia privind scoaterea cererii de pe rol în legătură cu nerespectarea de către intimat a procedurii prealabile de soluționare a pricinii, conform art. 332 alin. (1) și (2) Codul Muncii al RM, fost respins neîntemeiat, Colegiul reține că acest argument este nefondat și corect a fost respins de către instanța de fond, încheierea privind respingerea respectivului demers fiind menținută și de către instanța de apel din considerentele ce urmează:

Conform art. 332 alin. (1) și (2) Codul Muncii al RM, legiuitorul a instituit o procedură prealabilă în privința pretențiilor angajaților privind repararea prejudiciului material și celui moral de la angajator, care însă nu este aplicabilă speței din litigiu, deoarece sumele de bani solicitate de intimat urmează a fi compensate de angajator în calitate de salariul (venitul) nerealizat, precum și cheltuieli suplimentare pentru reabilitarea medicală, socială și profesională în legătură cu vătămarea sănătății, acestea fiind asimilate cu titlu de plăți salariale, neachitarea la timp a cărora nu împiedică salariatul să se adreseze direct în instanța de judecată.

Conform art. 1 alin. (1) a Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu „(1) Prezenta lege stabilește modul de recalculare a sumei inițiale, stabilite conform legislației în vigoare, de compensare a pagubei cauzate persoanelor care și-au pierdut capacitatea de muncă în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, precum și persoanelor care au dreptul la recuperarea pagubei în cazul pierderii întreținătorului, ca mecanism permanent de recuperare, în baza salariului mediu lunar pe țară, a pierderilor suportate de acestea. ”

Conform art. 2 alin. (1) și (2) a Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu „(1) În sensul prezentei legi, suma inițială de compensare a pagubei înseamnă o parte din salariul mediu lunar pe care persoana vătămată l-a avut în ultimele 12 luni calendaristice înainte de

accidentul de muncă sau de constatarea bolii profesionale, calculată în funcție de procentul pierderii capacității de muncă. (2) În cazul când persoanei vătămate i s-a stabilit pensie de invaliditate, suma inițială de compensare a pagubei se micșorează cu suma acestei pensii.”

Conform art. 4 alin. (1) lit. a) și b) a Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiunilor de serviciu „(1) Recalcularea sumei inițiale de compensare a pagubei se efectuează după cum urmează: a) se determină coeficientul individual de recalculare, egal cu raportul dintre salariul mediu lunar pe țară din anul precedent anului curent de plată a sumei de compensare a pagubei și salariul mediu lunar pe țară din anii ale căror luni au fost incluse în calculul salariului mediu din care s-a calculat suma inițială de compensare a pagubei. Coeficientul individual de recalculare se determină cu o precizie de până la patru unități după virgulă; b) se determină suma curentă de compensare a pagubei înmulțindu-se suma inițială de compensare a pagubei, stabilită după constatarea accidentului de muncă sau a bolii profesionale, cu coeficientul individual de recalculare. Noul cuantum al sumei de compensare se stabilește în lei și bani.”

Conform art. 5 a Legii nr. 278 din 11.02.1999 privind modul de recalculare a sumei de compensare a pagubei cauzate angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiunilor de serviciu „Recalcularea sumei de compensare a pagubei în modul specificat la art.4 alin.(1) se efectuează anual, începînd cu 1 aprilie, în cazul când salariul mediu lunar pe țară din anul precedent anului curent de plată depășește cu cel puțin 5 la sută salariul mediu lunar pe țară luat în calculul anterior al sumei de compensare”

În acest context legal, Colegiul menționează că instanța de apel justificat a constatat că conform probelor anexate la materialele pricinii la 22 noiembrie 1980 a avut loc un accident de muncă în rezultatul căruia, capacitatea de muncă și sănătatea lui Petru Balan au fost afectate grav. Potrivit certificatului seria DM-EM-1 nr. 081398 emis de Consiliul republican de expertiză medicală a vitalității la 15 iunie 1994 Petru Balan a fost încadrat în gradul doi de invaliditate cauzat prin accident de muncă (f.d. 26)

Conform scrisorii nr. B-1431 emise de Ministerul Muncii și Protecției Sociale al RM la 23 aprilie 2004 (f.d. 7-8), în urma accidentului de muncă ce a avut loc la 22 noiembrie 1980, Petru Balan și-a pierdut capacitatea de muncă în proporție de 70%. Prin conținutul aceluiași înscris colegiul a stabilit cu certitudine că intimatului Balan Petru i-a fost stabilită o pensie de invaliditate în sumă de 113,91 ruble.

Verificând informațiile menționate în scrisoarea nr. B-1431 cu formula de calcul stabilită de art. 2 și 4 din legea nr. 278, instanța de apel justificat a stabilit ca fiind corect și valabil stabilită suma inițială de compensare a

pagubei în cuantum de 64,41 ruble, precum și salariul mediu lunar pe anii ale căror luni au fost incluse la calcularea sumei inițiale de compensare a pagubei în cuantum de 137,4 ruble (f.d. 7-8 vol. I).

Instanța de apel a stabilit justificat și faptul că potrivit informațiilor furnizate de banca centrală de date a Biroului Național de statistică salariul mediu lunar pentru anul 2010 a constituit 2971,7 lei, pentru anul 2011 - 3193,9 lei și pentru anul 2012 - 3477,7 lei.

Prin conținutul scrisorii nr. 01-12/2-59 emise de Direcția Administrare Fiscală Rîșcani la 10 februarie 2010 (f.d. 70-71 vol. I), instanța de apel a stabilit justificat că starea financiară a recurentului era precară, operațiunile la conturile bancare ale acestuia fiind suspendate legătură cu nestingerea în termen a obligației fiscale față de bugetul de stat.

Astfel deoarece suma inițială de compensare a pagubei cauzate prin accidentul de muncă din 22 noiembrie 1980 este de 64,41 ruble, întrucât salariul mediu lunar pe țară din anii ale căror luni au fost incluse în calculul salariului mediu din care s-a calculat suma inițială de compensare a pagubei este de 137,4 ruble, din considerentul că art. 4 alin. (1) lit. a) din legea nr. 278 stabilește expres că, în speță, coeficientul individual de recalculare este egal cu raportul dintre salariul mediu lunar pe țară din anul precedent anului curent de plată a sumei de compensare a pagubei și salariul mediu lunar pe țară din anii ale căror luni au fost incluse în calculul salariului mediu din care s-a calculat suma inițială de compensare pagubei, astfel instanța de apel justificat a apreciat că în cazul lui Balan Petru coeficientul respectiv pentru lunile 4,5,6,7,8,9,10,11 și 12 ale anului 2011 este de 21,6280 lei/rublă (2971,7 lei / 137,4 ruble), iar pentru lunile 1-12 ale anului 2012 este de 23,2452 leu/rublă (3193,9 lei / 137,4 ruble), iar pentru lunile 1,2,3,4,5 și 6 (iunie 2013 luna în care a fost emisă hotărârea instanței de fond) coeficientul respectiv este de 25,3107 leu/rublă (3477,7 lei / 137,4 ruble).

În aceste circumstanțe, reieșind din prevederile art. 4 alin. (1) lit. b) din legea nr. 278 instanța de apel justificat a constatat că, în cazul lui Balan Petru, noul cuantum al sumei de compensare a venitului ratat în urma prejudiciului cauzat sănătății este constituit din următoarele sume: 15636,14 lei pentru perioada 01.04.2011 - 01.04.2012 dintre care 11144,47 lei pentru perioada 01.04.2011 - 31.12.2011 (21,6280 lei/rublă x 64,41 ruble x 8 luni) și 4491,67 lei pentru perioada 01.01.2012 - 01.04.2012 (23,2452 leu/rublă x 64,41 ruble x 3 luni); 6868,57 lei pentru perioada 01.04.2012 - 01.04.2013 dintre care 11977,78 lei pentru perioada 01.04.2012 - 31.12.2012 (23,2452 leu/rublă x 64,41 ruble x 8 luni) și 4890,78 lei pentru perioada 01.01.2013 - 01.04.2013 (25,3107 leu/rublă x 64,41 ruble x 3 luni) precum și 4 890,79 lei pentru perioada 01.04.2013 - 28.06.2013 (25,3107 leu/rublă x 64,41 ruble x 3 luni) iar în total pentru perioada 01.04.2011 - 28.06.2013 suma de 37395,49 lei.

În acest context, deoarece pretențiile formulate de Balan Petru referitor la compensarea pierderilor salariale în perioada 01.04.2011-01.04.2012;

01.04.2012-01.04.2013 și 01.04.2013-18.06.2013 excedă sumele care i se cuvin potrivit legii, întrucât potrivit aplicării coroborate a prevederilor art. 196 din Codul Muncii al RM și art. 1420 din Cod Civil al RM în sarcina angajatorului stă obligația de compensare a sumelor enunțate, astfel pretenția lui Balan Petru referitor la compensarea pierderilor salariale în perioada 01.04.2011-01.04.2012; 01.04.2012-01.04.2013 și 01.04.2013-28.06.2013 este întemeiată parțial și urmează a fi admisă în partea încasării de la ÎS „CNVVC” în limita sumei de 37395,49 lei.

Colegiul menționează că instanța de apel justificat a respins pretenția lui Balan P. privind încasarea cu anticipație a compensării salariului pentru perioada 01.07.2013-01.04.2015, având în vedere că conform probelor anexate la materialele pricinii demonstrează că starea financiară a ÎS „CNVVC” este dificilă, iar art. 1420 alin. (3) din Cod Civil al RM prevede expres că instanța de judecată poate stabili, dacă există motive întemeiate, ținând cont de posibilitățile persoanei responsabile, achitarea despăgubirilor în formă de plată unică pentru o perioadă de cel mult 3 ani. Mai mult ca atât, având în vedere faptul că nu este stabilit cuantumului salariul mediu pentru anul 2014 și 2015, este imposibil de stabilit și cuantumul compensației solicitate de Balan Petru.

Prin conținutul certificatului seria DM-EM-1 nr. 081398 emis de Consiliul republican e expertiză medicală a vitalității la 15 iunie 1994 (f.d. 26 verso) instanța de apel justificat a stabilit că organul competent de evaluarea stării sănătății - Consiliul de Expertiză Medicală a Vitalității a conchis că din cauza accidentului de muncă survenit la 22 noiembrie 1980, Balan Petru are necesitate de îngrijire parțială la domiciliu, tratament balneo sanatorial precum și tratament medical ambulatoriu permanent.

Prin conținutul concluziei emise de doctorul în științe medicale Conferențiar universitar al Catedrei Neurologie al USM Nicolae Testemițanu la 15.09.2010 (f.d.6) instanța de apel justificat a stabilit că pacientul Balan Petru Dumitru, născut la 03 aprilie 1937, invalid de muncă gradul II (doi), cu pierderea capacității de muncă 70 procente, inapt pentru muncă, în urma accidentului de muncă din 22 noiembrie 1980 se află la evidentă și este supus permanent tratamentului medical la catedra neurologie a USM „Nicolae TESTEMIȚEANU” începând cu 05 decembrie 1986 cu diagnosticul: „Encefalomielopatie posttraumatică cu stază venoasă intracranială, mielopatie cervicalo-toracală cu tetrapareză centrală, dereglări sfîcteriene frecvente, sindrom cerebrostenic pronunțat, accese sincopate epileptice frecvente, care s-au intensificat în ultimele 8 (opt) luni și dereglări paroxismale licvoriene”. Conform conținutului aceluiși toate medicamentele prescrise în fișa medicală pentru fiecare curs de tratament, corespund diagnosticului și sunt absolut necesare pentru ameliorarea sănătății pacientului.

Conform ordinelor de încasare a numerarului anexate la materialele pricinii (f.d. 6-19, 114-119 vol. I, precum și f.d. 159 - 169), instanța de apel

justificat a stabilit că pentru tratamentul ambulatoriu și medicamente, intimatul reclamant Balan Petru a achitat sumele de: 2015 lei în perioada 01.04.2011 - 01.04.2012, 2595 lei în perioada 01.04.2012 - 11.04.2013 și 1481 lei în anul 2013, iar în total suma de 6091 lei.

Astfel, având în vedere că probele anexate la materialele pricinii demonstrează că în perioada 01.04.2011 - 28.06.2013, Balan Petru a suportat cheltuieli în valoare totală de 6 091 lei, pentru tratamentul ambulatoriu și procurarea medicamentelor, cât și faptul că tratamentul medical ambulatoriu permanent i-a fost recomandat intimatului în momentul stabilirii gradului de invaliditate, din contul angajatorului Î.S „CNVVC” în beneficiul lui Balan Petru urmează a fi încasată suma de 6091 lei cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu tratamentul medical ambulatoriu și procurarea medicamentelor în perioada 01.04.2011-28.06.2013.

Cu referire la pretențiile lui Balan Petru privind încasarea cu anticipație a cheltuielilor care urmează a fi suportate în legătură cu tratamentul medical pentru perioada 28 iunie 2013 - 01 aprilie 2015, instanța de apel justificat a constatat că nu există și nu pot exista careva probe care ar demonstra cuantumul și întinderea acestor cheltuieli și respectiv acest capăt de cerere a reclamantului este nefondat.

Conform adevărinței pentru primirea buletului de tratament din 29 decembrie 2011 (f.d. 121), instanța de apel justificat a stabilit că pacientului Balan Petru i-a fost comandat să urmeze un curs de tratament balneo sanatorial la stațiunea Euforie Nord Romania. Conform facturii fiscale nr. 09 din 18 martie 2010 (f.d. 13 vol. I) valoarea unui bilet de tratament la Eforie Nord Romania este de 9 910 lei. Conform facturii nr. 67 din 19 august 2011 (f.d. 63 vol. I) valoarea unui bilet de tratament la stațiunea Saturn Romania este de 13181 lei, iar costul deplasării tur retur la stațiune constituie 760 lei.

Astfel, instanța de apel întemeiat a constatat că probele anexate la materialele pricinii demonstrează că în urma producerii accidentului de muncă din noiembrie 1980, Balan Petru, pentru menținerea stării sănătății, are nevoie de tratament balneo sanatorial, cât și faptul că valoarea estimativă a acestui tratament la stațiunile prescrise de medicii curanți ai intimatului, precum și valoarea deplasării tur-retur la destinațiile respective este de 9910 + 760 lei pentru anul 2011, 13181 + 50 lei pentru anul 2012 și respectiv 2013.

Având în vedere faptul că tratamentul balneo sanatorial i-a fost recomandat intimatului în momentul stabilirii gradului de invaliditate, iar legea materială art. (196 CM RM și art. 1420 din CC al RM) stabilește obligația angajatorului de a achita costul acestor cheltuieli, instanța de apel întemeiat a constata că de la Î.S „CNVVC” în beneficiul lui Balan Petru urmează a fi încasată suma de 38 552 lei cu titlu de cheltuieli necesare pentru tratamentul balneo sanatorial și deplasarea tur retur la stațiunile respective în perioada 1.04.2011-28.06.2013.

Cu referire la pretențiile lui Balan Petru privind încasarea cu anticipație a cheltuielilor care urmează a fi suportate în legătură cu tratamentul balneo sanatorial în perioada 28 iunie 2013 - 01.04.2015, instanța de apel justificat a constatat că nu există și nu pot exista careva probe care ar demonstra cuantumul și întinderea acestor cheltuieli și respectiv acest capăt de cerere a reclamantului este nefondat.

Conform prevederilor art. 123 alin. (2) din CPC al RM faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanța de drept comun sau în instanța specializată sânt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Prin conținutul hotărârii emise de judecătoria Rîșcani mun. Chișinău la 24.05.2005 în pricina civilă nr. 2-438/05 (f.d. 134 vol. II) instanța de apel întemeiat a constata că de la ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău a fost încasat în beneficiul lui Petru Balan suma de 1058 lei anual, cu titlu de cheltuieli pentru îngrijirea parțială, pe viață, până la modificarea cuantumului cheltuielilor pentru îngrijirea specializată a persoanelor care necesită îngrijire socială parțială.

Conform scrisorii nr. 03/21-11 emise de Ministerul Sănătății la data de 17.12.2009 (f.d. 11 vol. I), salariul infirmierei la 01.01.2009 constituia 700 lei. Potrivit pct. 1 din HG nr. 61 din 01.03.1990 privind hotărârea Consiliului de Miniștri al Uniunii R.S.S din 16 februarie 1990 nr. 168 „Cu privire la introducerea unei modificări în Regulile de compensare de către întreprinderi, instituții, organizații a daunei, pricinuite lucrătorilor sau funcționarilor în rezultatul mutilării sau al vătămării în alt mod a sănătății în legătură cu exercitarea de către ei a obligațiilor de muncă, este menționat că se consideră drept călăuză în acțiune și directivă spre executare hotărârea din 16 februarie 1990 nr.168 „Cu privire la introducerea unei modificări în regulile de compensare de către întreprinderi, instituții, organizații a daunei, pricinuite lucrătorilor și funcționarilor în rezultatul mutilării sau al vătămării în alt mod a sănătății în legătură cu exercitarea de către ei a obligațiilor de muncă”, prin care Consiliul de Miniștri al Uniunii R.S.S., în scopul lichidării restricțiilor la achitarea sumelor în vederea compensării daunei, pricinuite lucrătorilor și funcționarilor în rezultatul mutilării sau al vătămării în alt mod a sănătății în legătură cu exercitarea de către ei a obligațiilor de muncă.

Potrivit pct. 24 din Instrucțiunea privind modul de aplicare a regulilor de reparare a daunelor sănătății de către întreprinderi, instituții și organizații cauzate angajaților în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de muncă din 13.02.1985, cheltuielile pentru îngrijirea parțială a invalizilor de muncă de gr. II constituie 60% din salariul infirmierei.

Având în vedere faptul că Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău statuând în mod irevocabil asupra fondului pricinii civile nr. 2-438/05 la 24.05.2005 a

constatat temeinicia acordării asistenței sociale parțiale la domiciliu intimatului Balan Petru, din considerentul că această necesitate este demonstrată și de probele anexate la materialele pricinii, întrucât quantumul sumei calculate pentru îngrijirea parțială la domiciliu a intimatului Balan Petru (stabilit conform pct. 24 din instrucțiunea menționată) este de 5040 lei/an ($\{60\% \text{ din } 700 \text{ lei}\} * 12 \text{ luni}$), din considerentul că prin hotărârea judecătoreiei Rîșcani din 24 mai 2005, în contul lui Balan Petru a fost încasată suma de 1058 lei, instanța de apel întemeiată a constata că pretenția lui Balan Petru cu referire la încasarea sumei de 3982 lei per an cu titlu de cheltuieli necesare pentru plata parțială a asistentului medical este întemeiată doar în partea în care se referă la perioada 01.04.2011-28.06.2013.

Conform prevederile art. 94 alin. (1) din CPC al RM instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - operațional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prin conținutul înscrisurilor confirmative anexate la materialele pricinii (f.d. 93 - 108 vol. II) instanța de apel justificat a stabilit că pentru examinarea pricinii în instanța de fond Balan Petru a suportat cheltuieli de judecare a pricinii în valoare de 387 lei.

Instanța de apel justificat a stabilit și faptul că având în vedere că hotărârea instanței de fond este întemeiată doar în partea încasării de la ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” în beneficiul lui Balan Petru a sumelor de 37 395,49 lei cu titlu de compensație pentru veniturile salariale nerealizate în perioada 01.04.2011 - 28.06.2013; 6091 lei cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu tratamentul medical ambulatoriu și procurarea medicamentelor în perioada 01.04.2011-28.06.2013; 38552 lei cu titlu de cheltuieli necesare pentru tratamentul balneo sanatorial și deplasarea tur retur la stațiunile respective în perioada 01.04.2011-28.06.2013; 9955 cu titlu plată parțială a asistentului medical; precum și a sumei de 387 lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii, întrucât pretențiile pecuniare care exced sumele enunțate, formulate de Balan Petru față de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” sunt întemeiate și urmează a fi respinse, hotărârea instanței de fond în partea respectivă urmează a fi modificată în sensul micșorării sumelor încasate de la ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” în beneficiul lui Balan Petru de la 156591 lei până la 92380,49 lei.

În conformitate cu prevederile art. 98 alin. 1 din CPC, cheltuielile aferente judecării pricinii, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. Având în vedere că pretențiile lui Balan Petru sânt

întemeiate parțial în valoare de numai 92 380,49, respectiv urmează de micșorat și suma taxei de stat proporțional pretențiilor admise, ceea ce constituie $92380,49 \text{ lei} \times 3\% = 2771 \text{ lei}$.

Având în vedere cele expuse mai sus, decizia Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014 este legală, fiind adoptată cu respectarea normelor de drept procedural și material și urmează a fi menținută.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție.

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău”.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2014, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Balan Petru către ÎS „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Chișinău” privind repararea prejudiciului material cauzat prin vătămarea sănătății în urma accidentului de muncă.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecător

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Iuliana Oprea

Ion Druță